

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în întruțul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul III.

Ori-ce inserate,

se platesc pe serie și linia, cu litere merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a două și a trei câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adreseate de a dreptulu la Redacțiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 72.

— Sibiu, Sâmbătă 6/18 Septembrie. —

1880.

Locuitorii comunelor urbane ingenunchiați.

Cifrele generale de contribuțiuni directe și indirecte și de datoriile de a le statului Ungariei s'au publicate și se publica de multe ori în cursulu anilor, pentru că locuitorii țierilor se fia informati macaru pe de asupra despre sumele enorme, cu sutele de milioane, de care se dice că sunt absolutu necesarie a se scôte din pung'a locuitorilor, spre scopulu „conservarei și consolidarei statului.“ Dupace inse defraudările și hotiile nerusinate din cassele publice au ajunsu a fi casuri de tôte dilele și în diarie li s'a deschisu ôrecum rubrica permanenta în Ungari'a, precum nicairi în Europ'a, este fôrte buna ide'a diariului „Siebenbürger deutsches Tageblatt“ din Sibiu, că se mai reflectamu și înpregiurulu nostru, se mai cautamu și casuri speciali dela noi de acasa, spre a cunoșce care câtu platimu, spre ce scopu și la ce mani oneste vomu fi platindu.

Numitul diariu publica în Nrii sei din 6, 7 și 8 Sept. a. c. câteva tabelle comparative compuse din siese localități mai de frunte ale Transilvaniei, asiedate în asia numitul Fundo regio (Sasime), locuite de majoritati absolute și numai relative sasesci, de romani și de mai puțin magiari. Din acelea tabelle se cunoșce, în ce disproporțiuni fabuloșe crescú inopositele în cetati și orasie (urbes et oppida), fără că se creșca numerulu locuitorilor și prosperitatea lor.

Se întielege fôrte usioru, că dacă în vreo comuna ori-care urbana, opidana, rurala, se înmulțiesce poporatiunea laborioșă și cresce prosperitatea ei, au se creșca și contribuțiunile. Nu este inse totu asia pe la noi. Se premitemu câteva exemple. Londr'a, capital'a avuse în a. 1801 locuitori 958,683, alu caroru numeru în 50 de ani, adeca până în 1851 crescú la 2,362,236, de aci în alti 25 de ani adeca până în 1875 la sum'a fabuloșă de 3,445,160 suflete. Se întielege totu odata, că în acelu periodu de ani 80 Londr'a totu latindu-se, înghiti în fine câteva sate și orasiele de prin pregiuru.

Vien'a avea la 1800 (fără satele incorporate) numai 231,050 locuitori, cari până în a. 1857 crescusera la 476,222 era până în 1875 la 675,791 fără straini, era astadi înpreuna cu comunele incorporate și cu strainii trece preste 1 milionu.

Totu asia s'a întemplatu cu mai multe alte capitale și cetati, precum de ex. Parisulu, care înainte cu 80 de ani avuse circa 800 mii, era astadi apropiu la 2 milioane locuitori; Berlinulu dela 172,988 în 1801 astadi se apropiu de 1 milionu, Lipsi'a (Leipzig) din 31,007 ajunsu în 80 de ani la 127,387.

Se venimu și mai aprôpe de noi. În Romani'a avem date statistice numai că de ani 50 din dilele pazei de Adrianopole și ale ocupatiunei rusesce sub gubernatorulu Kiseleff. Pe atunci capital'a Bucuresci avea cu straini cu totu circa 90 mii locuitori, astadi trecu preste 221 mii; Jasiu din 50 mii ajunsu la 90 mii (dreptu că în acea capitala se înmultira mai multu jidovii de câtu creștinii.) Brail'a fusese arsa și parte aruncata în aeru la 1829; astadi inse totu are preste 30 mii loc. Galatii din 40 mii au ajunsu la 80 de mii. Ploiescii ardiendu remasesera cu 8—9 mii de loc.; și totusi s'au înmultitu preste 35 de mii. Craiov'a crescú mai puțin, căci în 50 de ani dela 17 mii abia ajunsu la 23 de mii. În mai tôte celelalte orasie ale Romaniiei poporatiunea merge crescându mereu, apoi fia acêsta prin nasceri, fia prin migratiuni, destulu că ea cresce.

Cu totulu altumentrea se întempla cu cetatile și orasiele din Transilvani'a, unde dacă nu descreșce, de siguru inse că înaintedia fôrte încetu poporatiunea, din care cauza și fisioni'a esteriôra a locuitorilor este mai totu cea de înainte cu 50 la unele și cu 100 de ani. Nu cercetamu astadata cauzele fatali ale acestei întieleniri, căci ele și

asia se potu affa usioru; vomu reproduce numai unele tabelle comparative din susu citatulu diariu.

Numerulu locuitorilor dupa epoche, cu straini cu totu în comune urbane au avutu:

	1857	1870
Sibiu	18,588	19,000
Brasiovulu	22,133	28,000
Bistriti'a (fără straini)	5,798	6,609
Seghisiôra (dtto)	7,438	7,673
Mediasiu (dtto)	5,692	5,987
Orasci'a (dtto)	5,092	4,926
S.-Sebesiu (dtto)	5,085	5,382

Din aceste cifre comparative se vede curatu, câtu de încetu cresce poporatiunea în orasiele transilvane. Clusiu ar înainta relative mai binișioru, înmultirea locuitorilor lui inse vine în partea cea mai mare dela evrei; magiarii nu se înmulțiescu mai nici-decum.

Dupa aceste se vedemu cum crescú sarcinele statului dela unu periodu până la altulu.

Se voru luá aci că epoche unii ani, în carii au apparutu legi finantiali apasatórie. Contribuțiuni directe preliminate în anii

	1858	1874	1880
Pe Brasiovu	79,755	153,071	260,335
Pe Sibiu	70,471	107,368	160,488
Pe Seghisiôra	16,527	28,305	41,044
Pe Mediasiu	14,908	28,324	38,707
Pe Bistriti'a	14,378	38,074	50,784
Pe Orasci'a	10,618	24,760	31,419

Se si ia ostenel'a locuitorii fiacarei comune și se si compuna câte o tabella de aceste pe câte periode voru voi, încependu de ex. tocma dela 1851 în care anu începuse regularea disordinei produse prin revoluțiunea din 1848—9. Toti se voru convinge, că sarcinele publice care se încarca pe spinarea locuitorilor, nu stau în nici o proporțiune cu numerulu poporatiunei și nici cu mijlocele de castigu pentru sustinerea vietiei. La tôte aceste se adaoga apoi și celelalte inoposite comunale etc. memorate în Nr. 69.

Din tôte inopositele cea mai apasatória în comunele urbane este darea pe venitul (pe chirile) caselor. Edificiele au trebuința de conservare prin reparaturi necurmate, pentru care se scadu câte 20%. Alte 20% le ia statulu sub titlu de foncier'a caselor (căci dela mosii ia mai multu, precum amu vediutu.) Asia proprietariulu casei îi remanu numai 60% din venitul aceleia. În câteva comune urbane darea dela case este astadi de patru-ori mai mare decâtu fusese aceea înainte numai cu 22 de ani; dara mai virtosu de 15 ani, adeca sub sistem'a dualistica, a crescutu asia de cumplitu, în câtu sémena tare, că și cum acêsta ar tinde a ruiná inadinsu pe comunele urbane. Numai câteva exemple:

În a. 1858 adeca spre finea sistemii absolutistice, darea pe case în Brasiovu a fostu 27,569, care apoi până în a. c. 1880 crescú la sum'a excesiva de 90,669 fl.

În Sibiu din 31,972 fl. crescú la 66,293 fl.

În Seghisiôra din 791 fl. la 7006 fl.

În Mediasiu din 739 fl. la 7006 fl.

În Bistriti'a din 688 fl. la 10,072 fl.

În Orasci'a din 673 fl. la 6941 fl.

Camu aceste proporțiuni le affi preste totu în țiera. Apoi se te mai miri, că și dintre industriarii sasi vendu mereu din casele lor, isi iau cu ce au mai remasu, și trecu în Romani'a. Vediendu aceste date autentice publicate de „S. d. Tageblatt“, acelasu diariu nu ar avea nici o cauza de a se nacaji, precum facuse mai deunadi, pentru-că romanii cumpara mosii dela sasi. Dara dacă sunt de vendiare, cine se le cumpere? Acela care pôte, șiu are trebuința. Oh, dara dela romani nu mai cumpara nimeni? Ba inca cu tôte lacomi'a, care cum apuca. Compatriotii nostrii sasi aru potea se desbrace odata ori-ce prejudeție traditionali relative

la romani și se se convinga, că de o buna întielegere cu acestia niciodata nu le aru parea reu.

Testamentul lui Avramu Jancu.

Este sciutu că asupra hereditatiei gloriosului, neuitatului și acuma, dupa môrte, întru totu fericitulu Avramu Jancu, a cursu unu processu îndelungu, pe care inse Asociatiunea transilvana l'a castigatu în tôte instantiele. A comunicá tôte peripetiile și stadiile prin care a trecut acelu processu, este în prim'a linia de competentia organului Asociatiunei, în câtu acêsta ar affa cu cale a se publicá respectivele acte, era dacă nu, nu.

Altu-ceva este cu testamentulu lui A. Jancu din 20 Decembre 1850. Scurtu, asia precum este acelu testamentu, elu ne dá ocașiune se vedemu afundu în sufletulu curatu alu testatorulu, în anim'a sa sfarmata de cele mai amare doreri, totu-odata se pricepem, și ôresicum se divinamu (găcim) cauzele portarei sale estraordinarie din a. 1852 cu ocașiunea caletoriei monarhului nostru prin Transilvani'a și dupa aceea în decursulu processulu poporatiunei muntene pentru proprietatile și drepturile loru prea bine întemeiate. Jancu și cu ai sei se sciau tradati.

Testamentul în copia exacta suna asia:

Ultim'a mea vointia.

Uniculu doru alu vietiei mele fiindu, că se mi vedu natiunea mea fericitu, pentru care dupa poteri am și lucratu până acuma — durere, fără multu successu — ba tocma acuma cu intristare vedu, că sperantiile mele și jertfa adusa s'au prefacutu în nimic. Nu sciu câte dile mai potu avea, unu feliu de presimțire im-pare că mi-ar spune, că venitoriulu este nesiguru. Voiescu dara și hotaritu dispunu, că tóta averea mea miscatôre și nemiscatôre se trêca în folosulu natiunei, că adjutoriulu în infintiarea unei Academii de drepturi, — tare crediendu, că luptatorii cu arm'a legi voru potea scôte drepturile natiunei mele.

Campeni, 20 Decembre 1850.

Avramu Jancu m. p.,
adv. și prefectu leg.

— (Despre profanarea s. bisericiei gr.-orientale ortodoxe romanesci) dela Halmagiu în districtulu Zarandului prin cantece unguresci de lume, ne mai veni o alta informatiune din 10 Sept., acum inse nu dela unu mirénu, că cea publicata în estrasu în Nr. tr., ci dela unu preotu gr. resariténu. Preotulu adeveresce totu ce cunoșcemu din corespondenti'a precedentu; observa între altele, că unii aru fi fostu de parere, că unu scandalu cum a fostu acela din 18 și 20 Augustu se remana necunoscutu de publicu, ceea ce ar fi fostu multu mai reu, căci apoi în casuri de acelea fain'a merge prin graiu că fulgerulu, din omu în omu, până ce mai pe urma se schimosesce cu totulu. Se mai adaoge, că în ambele dile au fal-făitu des-demânétia stégu ungurescu din turnulu bisericiei, era la celu imperatescu și la alu familiei nu a reflectatu nimeni. În 20 audiendu ômenii bubuitulu tréscurilor și vediendu stégulu, unii au mersu la biserică; dara audiendu că acolo se horesce în limba necunoscuta, se mirara fôrte și se depar-tara suparati. La aceste preotulu isi aduce aminte de acei dascalii ai poporulu, „carii priveghiandu cu neadormita atentiune la tôte, au predisu că limb'a magiara va ajunge și la altariulu Domnului în biseric'a romanésca, și éta că aceea de abia se viri în scôla, pre candu se aude și în biseric'a dela Halmagiu.“ „Mai lipsesce inca numai superintendentele. Salvatoriule, scôte pe tergoveti din casa Tatalui meu, căci ea este casa de rogatiune, era nu pestera etc.“

Asia se inchiaie dorerôs'a corespondentia.

— In 9 Sept. a fostu prin Zarandu dn. deputatu G. Constantini, cu scopu că se informede pe alegatori despre activitatea sa din dieta in cei doi ani trecuti; dara corespondentele nostru dice, că dn. deputatu nu ar fi facutu ceva mai multu decâtu a votá cu "I g e n" la comanda, dara că nici se astépta mai multu dela dsa.

Din Bucovin'a

primiramu o interessanta corespondentia din care, nepotendu'o publicá intréga, estragemu urmatóarele puncte mai inportante:

Sfantulu sinodu alu bisericeii romanesci din Bucovin'a a decisu că se tramita unu numeru anumitu de teologi la facultatea teologica din Cernauti, care au remasu unic'a facultate a universitatii germanisatóre din Cernauti, la care limb'a de propunere este cea romanésca. N'ar fi óre consultu, dice coresp. nostru, că si din celelalte institute teologice romane gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a se tramita pe fia-care anu cátiva teologi la facultatea teologica din Cernauti, unde aru potea depune si doctoratulu?

In un'a din dilele lunei trecute d-nii deputati Dr. Zotta si br. Vasilco si-au datu sama inaintea alegatorilor d-loru din cerculu Putilei, despre activitatea desvoltata in dieta. Adunarea alegatorilor in maioritate ruteni au declarat, că sunt pe deplinu multumiti cu activitatea deputatilor lor, dandu astfelu desmintirea cea mai eclatanta denuntiarilor publicate in diarele rutene, că numitii deputati aru fi abusatu de increderea alegatorilor si de mandatulu datu, urmarindu scopuri nationale romanesci. Si chiaru daca o aru fi facutu, este óre acésta o crima?

Preste puçinu si se voru incepe alegerile pentru mandatele devenite vacante la senatulu imperialu prin demissionarea ministrilor Stremayr si Horst si prin resignarea faimosului Ofenheim caval. de Pontulu euxinu. Din multimea individelor ce candidédia pentru acele mandate, cei mai meritati, mai stimati si cari au cele mai multe sianse de a reusi invingatori sunt: pentru mandatulu din class'a I a mariloru proprietari, candidatulu consistoriului, pentru districte parint. protosincelu Mironu Calinescu, professoru la universitate, éra pentru orasie d. consiliaru de tribunalu Michailu Pitei. Ambii acesti candidati din urma sunt sinceri partizani ai actualei cabinetu Taaffe.

Relativu la preparativele ce se facura in Bucovin'a pentru primirea si petrecerea M. S. imperatului in acea provincia romanésca, coresp. nostru ne relatédia, că ele voru rivalisá cu acelea din Galiti'a si Boemi'a.

Speramu a potea publicá in curendu unu raportu amenuntitu despre primirea si petrecerea M. S. imperatului in mijloculu lealului seu poporu romanu bucovinenu, pe care guvernele trecute l'au datu prada veneticiloru teutonici si semitici, asia precum au datu prada pe aprópe trei milióne de romani urei si terorismului ungurescu.

R o m a n i ' a .

Un'a din cestiunile ce se agita si se discuta pre lángha o eventuala aliantia a Romaniei cu Austro-Germani'a, este cestiunea regularei la successiunea de tron.

Din tóte parerile esmisse până acuma in diarele de dincolo, noi credemu că „Romanulu“ in calitatea sa de organu oficiosu este in stare a cunoşce mai bine stadiulu in care au ajunsu acésta cestiune pe câtu de inportanta, pe atátu si de delicata. Cu placere reproducemu deci la locul acesta articolulu de fondu alu „Romanului“ din 1 si 2 Sept. st. v. care espune cu multa claritate multu controversat'a cestiune.

Éta cum se exprima principalulu si conducătoriulu organu alu pressei de dincolo:

„Constitutiunea regulédia in modulu celu mai precisu cum se mostenesce tronulu Romaniei; ea prevede tóte casurile, si, intru câtu nimeni nu se gandesce a esi din prescrierile Constitutiunei, nu póte se fia vorba de o lege séu de o resolutiune, votata de Camere. In adeveru, Constitutiunea nu cere concursulu corpuriloru legiuitóre de câtu in trei anume casuri, pe cari le vomu enumerá indata, si din cari nici unulu nu se póte aplicá la situatiunea, care a provocatu desbaterile ce se urmédia astadi in pressa.

Daca inse ar fi vorba de a esi din dispositiunile Constitutiunei, atunci o decesiune a Camereloru ordinare n'ar mai potea se fia de ajunsu; numai nesce Camere de revisuire, convocate ad-hoc, aru

fi competente de a se rosti asupra unui asemenea casu.

Potemu inse asicuré pe organele opositiunei că cestiunea mostenirii la tron ar fi ultim'a din tóte pentru care Capulu statului si guvernulu seu s'aru gandi la o revisuire de Constitutiune. Si trebuinti'a neaparata de stabilitate, si stingerea sperantieloru nebune, din cari esu competitiunile la Domnie, si, cá consecintia directa, necesitatea intaririi Dinastiei domnitóre, prin inradecinarea ei in moravurile nationale, ceru a nu se atinge niciodata prin revisuire dispositiunile constitutionale, relative la mostenirea tronului.

Candu dara nu póte fi vorba de o revisuire a Constitutiunii, in ceea ce privesce mostenirea tronului, nu póte se fia de locu vorba nici de a se face astadi unu apelu la Camere, sub ori ce forma ar fi, pentru a regulá cestiunea mostenirii.

Camerele n'au caderi Constitutionale in ceea ce privesce mostenirea tronului, de câtu numai in trei casuri si anume:

I. Candu tronulu remane vacantu prin lipsa de mostenitori in linie directa si prin incetarea din viétia a totoloru fratiloru Domnului si a coboritoriloru lor, séu prin declararea totoloru că nu primescu tronulu.

II. La suirea unui nou Domnu pe tron pentru a primi depunerea juramentului prescriu de art. 87 alu Constitutiunei.

III. Spre a numi o regentia compusa din trei persóne, pe timpulu minoritatii mostenitorului.

Afara din aceste trei casuri, in cari ambele Camere lucrédia totudeauna unite intr'una singura, nu este locu de a se apelá la Corpurile legiuitóre in cestiunea mostenirii tronului.

Ei bine, in care din aceste trei casuri ne amu aflá óre astadi, pentru cá organele opositiunei se tipe pe tóte tonurile că cestiunea mostenirii este tratata pe supt mana, fara scirea natiunei, fara a se luá avisulu Corpuriloru legiuitóre?

Nici vacantia la tron nu este; nici o noue Domnie nu avem, si speramu că fórté multi ani voru trece până se avem un'a; nici vorba nu póte fi despre numirea unei regentie in timpulu minoritatii unui mostenitor.

Pentru ce s'ar cere dara avisulu Camerelor? O asemenea cerere ar fi neconstitutionala. Ceea-ce ceru organele opositiunei este o calcare de Constitutiune.

De ce este vorba astadi? E vorba de a luá pe unulu din cei mai juni membrii ai familiei Domnitóre, cu dreptu la mostenirea tronului, si de a'lu cresce cá romanu, pentru cá lips'a unui propriu fiu alu Domnului Carolu I se fia câtu se póte mai puçinu simtita pentru tíera.

Se citimu art. 82 si 83 alu Constitutiunii si vomu vedea déca in acestu casu este permisu Domnului séu guvernului seu a apelá la Camere. Vomu vedea asemenea daca corpurile legiuitóre au calitate de a dá vreunu votu in asemenea ocaziune, fia suptu ori ce forma s'ar potea imaginá.

„Art. 82. Poterile Constitutionale ale Domnului sunt ereditare, in linie coborítóre directa si legitima a Mariei Sale Principele Carolu I de Hohenzollern Sigmaringen, din barbatu in barbatu, prin ordinu de primogenitura si cu esclusiune perpetua a femeiloru si coboritoriloru lor.

„Coboritorii Mariei Sale voru fi crescuti in religiune'a ortodoxa a resaritului.

„Art. 83. In lipsa de coboritori in linie barbatésca a Mariei Sale Carolu I de Hoherzollern Sigmaringen, successiunea tronului se va cuveni celui mai in versta dintre fratii sei, séu coboritoriloru acestora, dupa regulele statornicite in articolulu precedentu.

„Daca nici unulu dintre fratii séu coboritorii lor nu s'aru mai gasi in viétia, séu aru declará de mai inainte că nu primescu tronulu, atunci Domnitorulu va potea numi pe successorulu seu, dintr'o dinastie suverana din Europ'a, cu primirea representatiunii nationale, data in form'a prescria de art. 84.“

Va se dica, in lipsa de coboritori in linie directa, tronulu revine de dreptu celui mai in versta, dintre fratii Domnitorului. Daca acestu frate nu s'aru gasi in viétia, séu ar refusá Domni'a, tronulu revine, asemenea de dreptu, celui mai in versta din fiii acestui frate; daca si acesta a incetatu din viétia séu refusa, tronulu revine fiului alu douilea si asia mai departe. Daca nici fratele mai in versta, nici vreunulu din fiii sei nu mai sunt in viétia séu refusa Domni'a, atunci vine la mostenire alu douilea frate, fiii sei, si asia mai inainte, până candu nu mai remane nimeni cu dreptu la tronulu Romaniei.

Numai in acestu ultimulu casu, care nu este

de locu de prevediutu, de óre ce Domnitorulu nostru are doi frati si celu mai in versta are dejá trei fii, numai in acestu ultimulu casu, dicemu, Domnitorulu isi póte numi unu successoru dintr'o alta dinastie suverana din Europ'a, si atunci este neaparatu concursulu ambeloru Camere intrunite.

Pe câtu timpu inse successorulu este desemnatu printre membrii insasi familiei Domnitóre, printre aceia ce au dreptulu de a ajunge la tron, este de ajunsu că ceilalti membrii ce aru avea intaie-tatea se renuntie de mai inainte la dreptulu lor, pentru cá nimeni se nu'i póta disputá Domni'a, si pentru cá Corpurile legiuitóre se nu fia chiamate a luá actu de acestu faptu, de câtu in dio'a candu voru primi depunerea juramentului prevediutu de art. 87 din Constitutiune.

In tocmai acesta este casulu de facia.

Domnulu n'are inca fii; Domnulu vede cu o ingrijire patriotica venindu dio'a in care s'aru urcá pe tronulu Romaniei, cá mostenitorulu alu seu, unu principie strainu de tíera. Printr'o cugetare in adeveru romanésca, Domnitorulu s'a ganditu dara a face cá de pe acum se fia crescutu cá Romanu acela ce este menitu a se urcá pe tronulu Romaniei.

In acestu scopu, cea mai buna alegere ce potea se face, erá de a adoptá cá mostenitoru pe celu mai june fiu alu principelui Leopold de Hohenzollern. Acestu fiu nascutu la 1 Septembrie 1868, are astadi 12 ani; elu este nepotulu si finulu Domnitorului nostru, si se numesce Carolu cá si Elu. Principele Carolu, alu treilea fiu alu principelui Leopold de Hohenzollern, este dara din tóta familia, acela care póte se se assimiledie mai pe deplinu cu natiune'a asupra careia este chiebatu se domnésca intr'o di. Renunciarea la tron a tatalu seu si a fratiloru sei mai mari, ilu lasa mostenitoru de dreptu, si nu este locu cá nici Camerele, nici nimeni, afara de famili'a Domnésca, se aiba a se rosti si a decide in cestiune.

Numai o cugetare patriotica, unita cu o nobila abnegatiune, conducu pe Domnitorulu nostru in acésta cestiune; si nu protestarile celoru interessati la nestabilitate voru potea opri implinirea acestui faptu si patrioticu, si corectu din punctulu de vedere constitutionalu.“

Discursulu de buna-venire

pronuntiatu in 6 Augustu la gar'a din Birisiu de cátra domnulu notariu Simionu Popu.

Illustrissime domnule vice-presiedinte. Prea stimati domni! Romanii din Turd'a si juru, vediendu'si realisata dorinti'a ferbinte de a potea salutá adunarea generale a Asociatiunei nóstre transilvane in mijloculu lor, imi inpusera missiunea onorífica, cá in numele lor se ve dicu unu: bine ati venit! se le interprete diu stim'a ce ve datoiescu si bucuri'a ánimeii fratiesci, cu care ve astépta.

Omenimea in genere si natiunile in specie isi au chiamarea pe atátu de inalta, pe câtu e de inalta demnitatea omenésca, chiamarea de a se desvoltá si perfectioná. Condiitiunile omului singulariu, fortiele lui intelectuali si materiali inse sunt deosebite; dara ce nu póte face individulu, face societatea; ce nu póte face poporulu fara sciintia, face inteliginti'a sa, facu acci individi, carora provedinti'a le-a desemnatu rol'a de a fi falinarii si anteluptatorii culturai, aceia cari cá apostoli devotati causei sante, prin foculu celu cerescu alu min-tei luminate si alu ánimeii nobile au de a aprinde sperarea, a desteptá cunoscenti'a de sine si viétia intre consangeniului sei.

Scimu bine domniloru, că inalt'a d-vóstra missiune este pe atátu de grea, pe câtu aveti de a suplini aceea ce timpurile de trista suvenire n'au potutu realisá.

Scimu bine, că lumin'a si adeverulu, sciinti'a si cultur'a, esistenti'a si progressulu unei natiuni, pretindu sacrificiu si lupta, pretindu vointia tare si resemnatiune barbatésca, pretindu caractere si pepturi de sténca, cari in carier'a lor nu cunoscu baricade. Si tocma pentru aceea, nemarginita este bucuri'a nóstra, candu in stimatele persóne ale d-nieloru vóstre avemu onórea de a potea salutá pe reprezentantii cei mai devotati ai Asociatiunei nóstre, ai acestui foculariu alu culturai nóstre nationali.

Cine dintre noi va remanea nemisicatu privindu acésta intrunire atátu de marétia, atátu de momentósa in viétia nóstra nationale; cine nu se va simtí rapitu de o bucuria cerésca vediendu maretulu actu, in care ne onorati pe acestu pamentu atátu de bogatu in suveniri glorióse, cá de acele impreuna inspirandu-ne se ne insufletimu pentru venitoriu? De sicuru nice unulu, cá-ci daca esistu momente in viétia unui individuu ori a unei natiuni, dulci si fericitóre momente in cari omulu inaltandu-se mai pe susu de materialitate se simte leganatu pe bratiile unei bucurie ceresci, de sicuru acele nu potu fi altele, de câtu numai candu individulu ori natiunea se convinge despre esistenti'a fortieloru sale de viétia.

Momentele de facia inca sunt de aceeaasi natura.

Ce póte fi intrunirea acésta fratiésca, de câtu prob'a cea mai stralucita, că romanulu isi cunoşce poterile de viétia, le cunoşce si le scia aplicá.

Ce v'a indemnatu barbati bine-meritati ai natiunei

de a întreprinde acestu peregrinagiu santu, de câtu interesarea cea via de sörtea toturor fratiloru de unu sange.

Abia trecura trei decenie, de candu bardulu romanime de dincöce de Carpati, in durerea sufletului seu, ce'i insulfä sörtea trista a fratiloru sei. — esclamá: „La noi e putredu marulu, nu'i modu de curatire, si totu ce se speredia, sunt simburii din eju.“

Éta dara, cá acesti simburii au odraslitu, éta cá onörea nationale, ideile de renascere si progressu si radiele culturai incepu a luminá faci'a natiunei brasdata de fatalitati!

Da, Illustrissime domnule vice-presiedinte si prea stimati domni, convenirea acésta nu póte insemná altuceva, de câtu cá romanulu au apucatu pe acea cale, pe care inaintandu alte natiuni — au ajunsu tari si puternice; de câtu aceea, cá romanulu cá unu fenice voiesce a se scuturá de pulberea nesciintei ucidentorie, a se inaltá si a'si ocupá positiunea ce'i compete.

O marétia scena, in care ne vedemu si ne recunöscemu!

Sóre, maistosule rege alu universului, daca ti-ai intreruptu candu-va cursulu pentru a privi la o lupta sangerösa, stái si privesce acésta intrunire fratiésca, pentru-cá scopulu ei e santu! inbraca in vestiminte serbatoresci muntii Transilvaniei, martorii suferintieloru nöstre seculare, fá cá vaile ei se serbedie impreuna cu noi la lumin'a radielor tale!

Si tu blandule pastoriu romanu, intrerupeti lamentarea; plansulu flüierului teu se nu mai intristedie clinele plaiurilor romane, cá-ci din mormintele martiriloru, preste cari pascu oile turmei tale, a resaritu flörea vietii nationale.

Traiesce natiunea, traiesce redesteptata, traiesce in stare de a'si creá venitorulu demnu de dens'a.

Bine ati venitu domniloru!

V'amu asteptatu cu dorulu animei fratiésca, cá se inauguramu si aici devis'a de a fi „uniti in cugete si in simtiri“ in töte întreprinderile ce tintescu cultur'a si literatur'a nöstra nationale. Cá fii ai unuia si aceleiasi natiuni, cu dorulu perfectiunei in sñu, patrungi de insufletirea nobila ce ne insufla acestu actu maretii, Ve întindemu man'a de ajutoriu si infratire, cá se semanamu impreuna pe campiele patriei nöstre, acele idei de virtute, nationalitate si progressu, din cari voru se resara arborii gloriei si ai marirei nöstre nationale, arborii, sub ale caroru ramuri recreatöre totu sufletulu romanu sdrobotu in fatalitatile seculare, — se se póta restaurá.

Bine ati venitu!

Ve primimu cu entusiasmu santu pe acestu pamentu, cá redesteptandu in pepturile nöstre virtutea strabuna, se o si serbamu impreuna.

Bine ati venitu!

Ve primimu cu animile si cu braçiale deschise si cu placere ne inolamu sub stindardulu culturai nationale, ce provedinti'a vi la necreditu a'lu inaltá cu atáta demnitate si devotamentu.

Infigeti-lu domniloru si pe acestu pamentu classicu alu patriei nöstre strabune, cá-ci cu mandria si incredere ve asecuramu, cá in animile nöstre ati aflatu acelu pamentu, in care seménti'a a totu ce e salutariu, a totu ce e nobilu si frumosu, va produce fructele dorite, ati aflatu acca interesare si acelu devotamentu, ce le pre-tinde scopulu maretii alu Asociatiunei nöstre.

Geniulu natiunei se ne aiba sub scutul aripiloru sale protectöre!

Se trairi domniloru!

Simeonu Popu
notariu cercuale.

Sciri diverse.

— (Ordinu de dipe armat'a romana.) D. ministru de resbelu adressandu in numele armatei felicitari M. S. R. Domnitorului pentru dio'a de 30 Augustu, care consacra prima victorie a Romaniloru sub Plevn'a, prin luarea Grivitiei. Maria Sa Regala, cu acésta ocaziune, adressá D-lui generalu Slanicénu, ministru de resbelu, urmatörea telegrama:

D-lui generalu Slanicénu, ministru de resbelu.

De si departe de Tiéra, töta gandirea mea este astadi in mijloculu scumpei mele armate, care prin bravur'a sa a sciutu a radica, in acésta memorabila di, prestigiulu Romaniei si ne gandimu astadi si la bravii caduti, care a pusu temelia independentiei Tierci. Ve rogu fiti interpretulu meu, pentru a aretä armatei ale mele multumiri si felicitari.

Carol.

Neuembourg, 30 Augustu 1880.

— D. ministru presiedinte, felicitandu pe Mari'a Sa Regala pentru diu'a de 30 Augustu st. v. aniversarea luarii Grivitiei, Inaltimea Sa Regala a bine-voitu a raspunde prin urmatörea telegrama:

Rheineck, 31 Augustu.

D-lui J. C. Brateanu, presiedintele consiliului de ministri.

Adencu miscatu de urarile ce 'Mi exprimate pentru acésta di memorabila, la care 'Mi-a fostu datu a reinvia in capulu bravei nöstre armate, viteji'a stramosiésca, sunt mandru a conduce destinele unei natiuni, care este decisa a statornici totu si a nu se dá inapoi inaintea ori-carui sacrificiu,

pentru a aperi drepturile sale si independentia sa. Dumnedieu va veghia si in viitoru asupra scumpei Nöstre patrii.

Carol.

— (Resultatulu manevreloru celoru mari din Galiti'a.) Corespondenti nepartiali sciu se relatedie diarielor, in alu caroru servitiu se aflá, cá M. S. imperatulu au sositu la Lemberg cam indispu si seriosu, fiindu nemultiamitu cu resultatulu manevreloru. Asia ei sciu se spuna, cá in decursulu acelor manevre s'au comissu din partea unoru generali austriaci erori colossale, séu precum se exprima unulu din acei coresp. ai lui „Pester Lloyd“, mari „bètise.“ Intre altele cavaleri'a s'au aratatu puçinu corespundietória chiamarei sale, éra in ceea ce privesce serviciulu de eclai-ragiu si scircire, apröpe nesuficienta. Artileri'a in mai multe renduri au fostu comandata cu prea multa nervositate si inpatientia, asia, cá ea dá focu la distantie, in cari nu potea avea de câtu numai unu efectu förte neinsemnatu, ceea ce cu unu terminu militariu se dice cá: are defectulu rasipirei munitiunei (Munitions-verschwendung.) Infanteri'a au corespunsu intru töte asteptariloru avute si si-au implinitu in modu stralucitu problemele sale, de si cu pretiulu unui mare numeru de marodi, caduti in urm'a fortiatelor marsiuri si a mariloru calduri. Si la acésta arma s'au observatu si s'au constatat mai multe erori gröse, comisse din partea unoru comandanti superiori. Intre altele s'au intemplat, cá o trupa care avea se plece la 3 öre deminéti'a, au fostu desteptata cu 5 öre mai inainte, asia cá sermanii soldati erau morti de somnu si de obo-séla si cadeau marodi cá muscele prin siantiurile drumului.

Cá si in decursulu campaniei de ocupare a Bos-niei si a Hertegovinei, asia si acum la aceste manevre pacinice s'au constatu in modu unaimu, insuficienti'a si cu totulu necorespundietörea organizatiune a servitiului de intendancia. In servitiulu acesta s'au comissu erori si confusiuni piramidale si de necreditu, care inse s'au constatat in modu oficiosu.

Caracteristica pentru fortificatiunile renumite ale Cracoviei este dis'a generalului prussianu Wri-gth, care in fati'a acelor fortificatiuni s'ar fi exprimat: „cá daca elu voru fi förte bine aparate, se voru potea tineá vreo câteva dile.“

Cele dise pana aci nu sunt inventiunile nöstre laice, ci le aflaramu publicate in diarie austriace militare si in raporturile speciale ale oficiosului „Pester Lloyd“, despre care nu se póte presupune, cá ar voi se discredite die armat'a de linia austro-ungara.

In urm'a acestoru descoperiri neplacute se astépta pensionarea mai multoru generali si comandanti, precum si reforme radicali in organizatiunea servitiului de intendancia si a trenurilor.

Ce se va intemplá öre in casulu unui resbelu mai lungu, daca acuma in pace, dupa o reorganizatiune de 14 ani a armatei austro-ungare, se constatara scaderi asia de mari si periculöse?

— (Camataria paganésca.) In acésta materia ni se scriu din Fagarasiu urmatöriele: In doui ani, dupa patru fl. si cincidieci cruceri, siése-dieci si noue de fl. procente.

Casulu s'a intemplat aici la Fagarasiu, intre unu romanu si unu jidanu.

G...siu fostu docentu in S.ri, inprumutá in 1877 dela jidanulu Boch Salomon 4 fl 50 cr. v. a. Acesta dupa unu intervalu de 2 ani isi aflá unu bunu advocatu, carele incusá pe bietulu G...siu, pentru pretensiunea de susu, la oficiulu com., pardonu, la judecatori'a comunei mari Fagarasiu.

Infatiosindu-se ambele parti la dio'a de pertractare, debitorulu oferí representantelui jidanului 10 fl. si se fia pace. Cela nu se invoí; in urm'a careia se aduse urmatörea sententia:

G. e obligatu a solvi la man'a d-lui I... in terminu de 8 dile 4 fl. 50 cr. capitalu inprumutatu dela Boch Solomon si procentele dupa acela pana in dio'a de adi dela 1877 lun'a... in suma de 69 fl. v. a. apoi 2 fl. 70 cr. spespe processuale, sum'a 76 fl. 20 cr. Ce faciú bietulu debitoriu? fara a mai face apelatiune, subscrise protocolulu si isi vedii de drumu!

Preste 8 dile éta unu coconasiu! Cine e? Esecutorul, adeca representantele representantelui. Ce faciú? Störse dela man'a socrului bietului debitoriu, plugariu sermanu din Recile ducale si Telechiene, obligatiune pentru 83 fl. v. a. Va se dica: pentru 4 fl. 50 cr. 78 fl si 50 cr. v. a. Si se póte acésta? Éta s'a potutu si este fapta adevérata, ba si

implinita. Acum bietulu omu de nu va solvi la timpu sum'a de 83 fl. se'si védia numai de drumu si la Dobrogea, cá-ci vampirii nu voru se'i mai lase nimica, de voru reusi atatu de minunatu si cu elu cá si cu ginerile seu. Frumöse prospecte de viétia aici la Fagarasiu!!

Coresp.

— (Érasi defraudare de bani ai orfaniloru.) Lui „P. N.“ i se scrie, cá in cass'a orfanala din comun'a Cul'a in comitatulu Baciului s'au descoperitu o defraudare ce se urca la sum'a de 41,000 fl. v. a. Pazitive de lupii flamandi!

— (Christin'a regin'a Spaniei) a nascutu in 11 l. c. o principessa. Despre ceremonialulu observatu cu aceea ocaziune se scriu din Madridu urmatöriele:

La nascerea principessei au fostu de fatia cinci persöne si adeca: regele, ex-regin'a Isabell'a, mam'a regelui, archiducess'a Elisabet'a mam'a reginei, Dr. Riedl si doic'a. Intr'unu mare salonu de alaturea erau adunati grandii spanioli, diplomatii, generalii si clerulu. Câteva momente dupa nascere regele intrá in salonu presentandu pe o tava de argintu pe principess'a, ce erá coperita cu unu velu de gaze. Ministrulu-presiedinte Cauovas radica velulu si ministrulu de justitia, functionandu in calitate de notariu regescu, faciú declaratiunea relativa la seculu copilului nascutu. Principess'a este blonda, cu ochi albastrii. In botezu va primi numele: Mari'a, Isabell'a, Hyacint'a. Regin'a leusa va esí la bise-rica numai dupa 40 de dile.

— (Multiamita publica.) Cu ocaziunea planisarei — pentru reformarea noua a cartiloru funduarie — catastrale — subsemnatulu aduce in numele poporeniloru ajutati si indrumati in transcrierea posesiuniloru, pe numele lor, cea mai adenca si publica multiamita onor. d. advocatu Erdélyi Josifu, carele n'a incetatu de a intinde cursulu seu gratuitu, fara diurne advocatiale sub decursulu aloru patru dile in prea incurcatele stari ale posesiunei lor; — urandu'i, cá prompteti'a si bunetatea animei ce'lu caracterisédia, se fia remunerate de cátra atotopotintele Dumnedieu.

Fii convinsu deci domnule advocatu, cá acésta urare, nu purcede numai din usu, — ci din indemnulu puru alu recunoscintei ce'ti pastramu noi si fatia de fii nostri, — cá urmatorii mosceni-tori ai acelor posesiuni transcrise.

Borodulu-mare, in Augustu 1880.

Dringou Teodoru
preotu gr. cath.

— (Dare de sama.) Pentru legitimarea mea me rogu se se dea locu in colönele pretiuitului „Observatoriulu“ la urmatöria:

lista a contribuentiloru benevoli din Temisiör'a, pentru sporirea fondului „Asociatiunei Transilvaniei“: St. Porutiu 3 fl., G. Traila 2 fl., At. Marienescu 1 fl., An. Pop'a 1 fl., V. Seimanu 1 fl., Em. Argane 1 fl., Al. Dudusca 50 cr., Vic. Maxinu 50 cr., L. Traila 50 cr., V. Cumanu 50 cr., N. N. 50 cr., L. Calecianu 50 cr., Ales. Nadasianu 50 cr., Jul. Farcheseu 50 cr. — Sum'a 13 fl. v. a.

Acésta sum'a am transpus'o cu recepisa ddo 4 Aug. a. c. spectacibilului dn. Anani'a Moldovanu advocatu in Turd'a, cu rogarea cá se binevoiesca a o inmanuá respectivului dn. cassariu alu Asociatiunei la adunarea generale tinuta acolo in 7 si 8 Augustu a. c.

Georgiu Traila m. p.,
colectante.

Conversatiuni literarie.

(Processu verbale:*)

luatu in conferinti'a inteligentiei romane din cottulu Sarmarului, in cestiunea ortografiei limbei romane, tinuta in 3 Juniu 1880 presenti fiindu:

Ciriacu Barbulu, Georgiu Marchisiu, Ioane Selagianu, Michailu Nicöra, Augustu Popu, Georgiu Fagarasiu, Alesandru Nuju, Alesandru Hubanu, Ioanu Cighi, Demetriu Popu, Lazaru Ieznea, Sigismundu Sincai, Dionisiu Popfiu, Ioanu Popu, Petru Cieronescu, Gavrilu Lazaru, Ioane Savaniu, Adalbertu Anderco, Petru Dobosi, Alexandru Ferentiu, Ioane Marcu, Juliu Hubanu, Vasiliu Lucasu.

I. Presiedintele conferintiei preliminare din Homorodu Ioane Marcu espunendu scopulu conferintiei acesteia, provöca pe d. d. presenti se se constituie si presentédia program'a desbateriloru urmande in acésta conferinti'a.

ad I. Conferinti'a se se constituie sub titlulu: „Conferinti'a inteligentiei romane din cottulu

*) A se vedea Nr. 70 col. 4.

Satmarului, in cauz'a dezvoltării limbii și a ortografiei române, alegându-se de presied. pe I. Marcu, era de secr. pe V. Lucaci.

Totuodată se acceptă program'a desbaterilor prezentată de I. Marcu.

II. Presedintele conferinței espune pe scurtu activitatea dezvoltată in meritulu cauzei pertractate și in conferința preliminară ad hoc, ținută in Homorodu, precum și activitatea birotului alesu in aceea conferința. — Spre cunoșcerea exactă și detaliată a cauzei, presedintele dă spre lectură processulu verbale luate in numit'a conferința, espune totuodată, că birotulu a satisfăcutu datoritiilor acceptate, cu privire la conchiamaarea conferinței.

ad II. Conferința ia spre cunoșcerea raportulu, și aprôba pasii făcuți, cu excepțiunea alor 3 membrii anume: G. Fagarasianu, Gavrilu Lazaru și Ales. Ferentiu.

III. Presedintele prezentă declarațiunea și respective critic'a elaborată după insarcinarea acceptată in conferința preliminară.

ad III. Conferința asculta cu atențiune declarațiunea perleșă prin insusi d. auctorulu, și își espriă cea mai viua recunoșcerea pentru fatigie și diligența auctorulu in compunerea acestei declarațiuni, și mai pre susu de tôte pentru meritulu internu ce reprezintă acestu operatu classicu și demnu intru adevăru de apretiare nepartiale.

IV. Venindu sub întrebare acceptarea declarațiunei perleșe.

ad IV. Conferința acceptă cu majoritate absolută elaboratulu sub titlulu de „Declarațiunea inteligenței române din cottulu Satmarului in cauz'a dezvoltării limbii și ortografiei limbii române.

V. Punendu-se întrebarea, că ôre declarațiunea conferinței se tramita de-adreptulu la Academi'a romana?

ad V. Conf. in contra propunerii lui G. Fagarasianu și Gavrilu Lazaru, decide cu majoritate absolută, că declarațiunea numită se tramita directu la Academi'a romana din Bucuresci.

VI. Cu privire la modulu publicării declarațiunei acesteia

ad VI. Confer. e de opiniune, că acestu operatu se se tipăreșcă in broșura separată sub îngrijirea auctorulu, și se se împartă între membrii Academiei române, între profesorii de specialitate dela institutele literare din patria și din Romani'a, și altor barbati de specialitate.

VII. Cautandu la unele cestiuni eventuale referitôrie la publicatiunea opului

ad VII. Conferința alege o comisiune de 6 membrii, cu insarcinarea de a plini cele necesare in cestiunea propusă.

Membrii comisiunei sunt: Presied. Ioanu Marcu, membri: Aug. Popu, G. Marchisiu, I. Selagianu, Lazaru Jernea, Vasiliu Lucaci și G. Lazaru.

Dupa aceste fiindu esauriată program'a pertractarilor, pentru autentificarea acestui processu verbalu s'au alesu: dd. Aug. Popu, Michailu Nicôra, și I. Savaniu, cari acceptandu insarcinarea, s'au ridicatu.

Sciri bibliografice.

Că respunsu la întrebări venite din diverse parti, relative la cataloge de carti românesce, atâtu rituali, religiôse, scolastice, câtu și de altele, facemu cunoșcutu, că mai multi librari, cum și unele tipografii au cataloge cu pretiuri fice, arătate la fia-care carte. Acelea cataloge se împartu gratisu la ori-cine voiesce se le aiba, că se și aléga carti.

Dela Blasiu avemu numai unu micu catalogu tiparitu, in care aflamu 17 carti rituali, dintre care celu mai scumpu este Mineiulu celu mare cu 11 fl. 67 cr., apoi Evangeliulu cu 5 fl. 04 cr. tôte celelalte sunt multu mai estine, inse pretiurile computate in crudo (nelegate). Sunt apoi 5 carti rom. de prelegeri teologice; 21 carti pentru clasele gimnasiali; 21 pentru scôle inferiori (primarie, poporali); 17 opuri și operate mai mici istorice. Tôte acestea au aparatulu acolo pe locu, in tipografi'a seminariului, care de 4—5 ani încôce este innoita și regulată bine.

Tipografi'a arhidieceșana din Sibiu inca are catalogu și se pôte primi din librari'a împreunată cu aceea.

Dela W. Krafft totu in Sibiu, pôte avea oricine unu catalogu bogatu de 16 pagini, tipariu desu, in care se afla trecute vreo 450 de carti cu pretiurile lor, cum și aprôpe 70 de musicalie românesce. Pretiuri fôrte moderate in comparațiune cu cele vechi.

La librari'a Julius Spreer (vechi'a S. Filtsch) totu aici se dă unu catalogu de 29 pagini, in care pe lângă câteva sute de carti românesce află și vreo 40 de tablouri istorice și portrete de ale barbatilor renumiti. Pretiuri fixe. In cele doue cataloge din urma, camu 2/3 sunt carti din Romani'a.

Asia dara romanii au ce se citéșca in limb'a lor, numai se voiescă, atâtu lucruri științifice și seriôse, câtu și de distracțiune. Va veni de siguru timpul, in care ni se va cere cunoșcinti'a perfectă a limbii nôstre naționale, spre a ne folosî de ea noi și alții in afacerile publice a le terei. Atunci apoi va fi o rusne publică a se numi cineva romanu și a scî reu românesce, a și batjocori limb'a in audiulu altora.

La redacțiunea „Observatoriului” se afla de vendiari că in editiunea propriă:

Dictionariu unguerescu-românescu (Magyar-román szótár), întocmitu după alu Academiei ma-

giare, de G. Baritiu tip. Brasiova 1869 8-vo mare, 41 côle, bine legatu v. a. fl. 3.50.

Istori'a regimentulu II-lea românescu granitariu din Transilvani'a (dela Nasaudu), de G. Baritiu, Brasiova 1874 form. 8-vo 7 côle, pretiulu numai 60 cr.

Catechismulu calvinescu, inpusu clerulu și poporulu românescu sub domni'a principiloru Georgiu Rakoczy I și II, transcrișu cu litere latine după editiunea II inavutită din a. 1656 insoțitu de o escursiune istorică și de unu glossariu, de G. Baritiu. Cu spessele Academiei românesce. Sibiu, 1879. (Icôna tristă a suferintiilor) 60 cr.

La câte 10 exemplarie cumparate dintr'odată se dă 25% rabatu.

Dictionariulu limbii române, după insarcinarea dată de societatea academică română, elaboratu că proiectu de A. L. Laurianu și I. C. Massimu. Vol. I. 83 côle, vol. II 102 1/2 côle (colaboratoru G. Baritiu și dr. Jos. Hodosiu) et Glossariu, care coprinde vorbele din limb'a română straine prin originea sêu form'a lor, cum și cele de origine indoișă, de aceeași. 37 1/2 côle. Tôte trei volumele 223 côle.

In formatu mare de lexiconu. Bucuresci, între anii 1871 et. 1876. Legate bine, pretiulu redusu pentru aici din 33 fl. la fl. 16.

Au trecut 4 ani, de candu au aparatulu acestu opu colosalu; au trecut 7 ani, de candu s'au lătu mesuri pentru reviziunea lui prin o comisiune filologică, cu scopu de a se tipari din nou, după alta sistemă lexicografică și ortografică; până acum inse nici o pagină nu s'a supusu la nici o reviziune, și va fi mare lucru, dacă reviziunea lui științifică se va face in alti 10 ani. Acestă inse nu împedeca nimicu nici chiaru pe omuleți de acei ce n'au veditu in viétu'a lor gramatică și dictionariu românescu, că se critice studiulu și labôrea de dieci de ani a aceluor doi barbati, cu o usioratate, că și cum ar fi vorb'a despre o uniformă.

Nu că dōra amu adoptă și noi radicalismulu celor doi lexicografi români, suntemu inse datori a constată, ceea ce vedemu toti cu ochii nôștri, că până acuma nimeni n'au avutu curagiulu, necum de a dă ceva mai bunu, ci nici macaru a luă labôrea loru la o critica demna de lexicografi, era tesaurulu de cuvinte, frase și proverbe adunatu in acelea 3 volume vaste, nu'lu va negă nici adversariulu celu mai aprigu alu auctoriloru.

— Din Dictionariulu germano-românu (Deutsch-românisches Wörterbuch) de G. Baritiu și Gavrilu Munteanu, 2 tomuri, 51 côle, Brasiova 1853—4 de multu nu se mai afla nici-unu exemplariu de vendiari.

Din Vocabulariulu romano-germanu, de dr. Polizu și G. Baritiu se mai afla unele exemplarie la dn. Ioanu G. Ioanu in Brasiova și la W. Krafft in Sibiu.

Intr'aceea se prepara o reviziune cu inavutirea (completarea) ambeloru acestor dictionarie spre a se tipari din nou. Până atunci sunt vocabularele lui Sava Barcianu, alu lui Petri (Sibiu), alu lui Alexi Bucuresci-Brasiova. Din celu germano-românu alu repausatulu professoru Stamati dela Jasi, nu scimu dacă se mai afla vre-unu exemplariu. Tôte acestea se tiparisera cu litere ciriliane.

De nu aru cere interesele convietuirii in aceeași monarchia cu germani, și mai virtosu cele comerciale, cere interesulu științei, că toti căți pretindemu a ne numi ômeni literati, se invetiamu bine și câte o limbă europeană.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“.

Prin această se deschide abonamentu nou pe triloniulu Octobru — Decembri a. c. și anume:

cu 2 fl. v. a. in laintrulu monarchiei,
cu 2 fl. 50 cr. sêu 6 franci in strainetate.

Acei p. t. domni abonati alu caroru abonamentu espira cu ultim'a Septembri st. v. sunt rogati a și reinnoi abonamentulu de timpuriu, pentru că se nu suferă intrerupere in espedarea diariului.

Bani de abonamentu se transmitu mai usioru și mai siguru prin asemnatiuni postale (mandate) de a dreptulu la: „Observatoriulu” in Sibiu.

Esemplarie complete mai avemu numai dela 1/13 Iuliu a. c.

Condițiunile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului.

Redacțiunea.

Pretiurile cerealeloru

și altor obiecte de traiu au fostu la

14 Septembri st. n. in Sibiu:

Grân, după calitată	1 hectolitru	fl. 6.50—7.50
Grân, amestecatu	1 „	5.—6.—
Secaru	1 „	4.80—5.20
Papusiuiu	1 „	4.80—5.20
Ordiu	1 „	4.10—4.50
Ovesu	1 „	1.70—2.10
Cartofi	1 „	1.60—2.—
Mazare	1 „	6.50—7.50
Linte	1 „	9.—10.—
Fasole	1 „	6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	36.—38.—
Untura (unsôre topita)	50 „	30.—32.—
Carne de vita	1 „	—46
Oua 10 de	1 „	—20

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

3 Septembri st. v. 1880.

Obligatiuni rurale din 1864 convertite cu 6%	1.	98. 1/4 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„	108.—
Obligatiuni dominiului cu 8%	„	—
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	„	98. 3/4 „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„	92. 3/4 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„	98. 1/2 „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„	55.— „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„	93.80 „
Prioritati cu 8%	„	— „
Actiunile banței Români'a din 1869	„	335.— „
Daci'a, comp. de asecur. din 1871 act. (fr. 500) 8%	„	215.— „
Români'a, compania de asecur., din 1875 cu 8% act.	„	— „
(200 l.) platitu 100	„	72.— „
Rent'a romana din 1875	„	76. 1/4 „

Nr. 14.

(31)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiariu in comun'a parohiale Borgo-Muresieni in vicariatulu Nasaudulu se escrie concursu până la 25 Septembri a. c.

Emolumentele sunt:

- Salariu ficsatu cu 160 fl.
- 1 gradina de pomaritu in marime de 686 0.
- 1 gradina aratôre 798 0.
- Cuarteru liberu.
- 12 stanjini curenti lemne de focu, din care este a se incaldi și cas'a scôlei, adeca sal'a de propunere.

Doritorii de a dobândi această stațiune se și asterna suplicile lor documentate conformu legii, până la terminulu anumitu mai in susu, la subscrișulu Senatu scolasticu.

Dela Senatul scolasticu alu comunei confessionale greco-catholice românesce.

Borgo-Muresieni in 12 Septembri 1880.

Presedintele: Notariulu:
Ioanu E. Timariu, Cassianu Curea.
preotu.

Pentru cei ce patimescu de pieptu și plumani.

Wilhelm's
Allopu de plante Schneeberg

alu lui
Franciscu Wilhelm, farmacistu in
Neunkirchen (Austri'a de josu.)

In decursu de 25 ani s'au probatu a fi de cea mai mare forță vindecătoare și usiorătoare pentru morburile organelor de respiratiune, pentru catarele gâtului și alu bronchiilor, tuse spasmodică, ragusiela, multe alte suferințe ale gâtulu și ale plumanilor.

Fôrte de recomandat este acestu sucu că preserativu pe tempuri negurôse și aspre.

Fiindu de unu gustu placutu, elu este folositoru pentru copii și o necesitate pentru ômenii cari suferă de plumani; era pentru cantareți și oratori in contra vocii inflorate, sêu chiaru in contra ragusieli, elu este unu mijlocu nedispensabilu. — Numeroșe ateste probéșca cele afirmate mai susu.

Se afla de vendiari in sticle à 1 fl. 25 cr. in Sibiu la d-nii Fried. Thalmeier și I. B. Misselbacher sen.

Onoratu publicu se cêra totuodată specialu Wilhelm's Allopu de plante Schneeberg, fiindu că acesta se produce singuru numai de mine, și de ôrece fabricatele puse la vendiari sub firm'a Julius Bittner Allopu de plante Schneeberg, sunt nișce imitatiuni nedemne, asupra caroru atragu deosebit'a atențiune a publiculu cumpertoriu. (2) 18—25

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiariu secundariu la scôla română gr. cath. din Ilv'a-mare, in vicariatulu Nasudulu, se escrie concursu până in 3 Octobru a. c. st. n. Cu acestu postu e împreunatu unu salariu anuale de 160 fl. v. a. platinduse in rate lunare anticipative. Concurenti au se și subterna documentele de lipsa pe terminulu prefîptu la subsemnatulu senatu scolasticu greco-cath. (30) 1—2

Ilv'a-mare, in 5 Sept. 1880.

Senatul scolasticu gr.-cath. de Ilv'a-mare.

Ernaticu de vite.

Pe mosi'a Darabani, judetiulu Dorohoi, gasindu-se fênu de cea mai bună calitate și pasiune inbelsiugată și intinsa, — mocanii cu oi, cai, sêu ori-ce altu soi de vite sunt primiti la ernaticu cu condițiunile cele mai favorabile. Atâtu in privirea indemanariloru câtu și a pretiului a se adressă directu la Curtea mosiei. (29) 4—6

Editoru și redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.